

**Naar een
TOEZICHTPLAN
voor de
STICHTING VRIJESCHOLEN MIDDEN-NEDERLAND**

Versie 21 mei 2025

Inhoudsopgave

1. Inleiding

- 1.1. Toezicht
- 1.2. Rollen en taken
- 1.3. Opdracht, grondslag en kader

2. Toezichtvisie

- 2.1. Waardengericht toezicht op vrijeschoolonderwijs
- 2.2. Visie
- 2.3. Werkprincipes
- 2.4. Toezichtmentaliteit en focus van het toezicht
- 2.5. Situationeel toezicht

3. Toezichtkader

- 3.1. Kader, principes en codes
- 3.2. Uitgangspunten
- 3.3. Informatievoorziening
- 3.4. Toetsing en evaluatie

4. Toetsingskader – volgt na vaststelling strategisch beleidsplan

Inleiding

1.1. Toezicht

De Raad van Toezicht stelt zich ten doel integraal, onafhankelijk en waardengericht toezicht te houden op de bewaking van de grondslag en de verwezenlijking van de doelstelling van de Stichting Vrije Scholen Midden-Nederland en op het functioneren van de stichting in het algemeen en het (college van) bestuur in het bijzonder. De raad draagt zorg voor de kwaliteit, continuïteit en verantwoording van de stichting en haar scholen.

1.2. Rollen en taken

De Raad van Toezicht treedt op als **werkgever**. De Raad van Toezicht draagt zorg voor een goed functioneren van het (college van) bestuur door vaststelling en bewaking van het profiel en de omvang van het (college van) bestuur en door benoeming, beoordeling en ontslag van de leden van het (college van) bestuur.

De Raad van Toezicht **houdt er toezicht** op dat het bestuur het beleid vanuit een strategische visie vormgeeft in meerjarenplannen en jaarplannen, de strategische en beleidsmatige doelen zowel doelgericht en effectief als rechtmatig en efficiënt realiseert, en hier verantwoording over aflegt. De Raad van Toezicht heeft hierbij aandacht voor doelen op de gebieden onderwijs, personeel, bedrijfsvoering en organisatie en sturing. De Raad van Toezicht geeft of onthoudt goedkeuring aan (voorgenomen) besluiten van het Bestuur die op basis van wet- en regelgeving of de statuten van de stichting deze goedkeuring behoeven. De Raad van Toezicht neemt statutair voorgeschreven besluiten.

Daarnaast **adviseert** de Raad van Toezicht gevraagd en ongevraagd het bestuur en treedt hij op als klankbord/coach.

Tot slot heeft de Raad van Toezicht een **netwerk- en ambassadeurs**functie. Vanuit het besef dat zijn handelen, als team en individueel, gebaseerd moet zijn op de maatschappelijke verantwoordelijkheid en verantwoording, houdt de raad toezicht namens alle belanghebbenden van de stichting. Vanuit dit publiek belang gaat de raad om met medezeggenschap, ouders, leerlingen, medewerkers, collega-vrije scholen, gemeentes, samenwerkingspartners en andere educatieve partners én met de samenleving als geheel.

1.3. Opdracht, grondslag en kader

Met dit toezichtplan en in het bijzonder in de toezichtvisie en in het toezicht- en toetsingskader expliciteert de Raad van Toezicht hoe hij zijn maatschappelijke opdracht waarmaakt. Bij de formulering van dit plan heeft de raad zich gebaseerd op de statuten en het Bestuursstatuut (concept, 25 september 2023) van de Stichting Vrije Scholen Midden-Nederland en op de handreikingen van de VTOI-NVTK.

Net als het (college van) bestuur handelt de Raad van Toezicht van de Stichting Vrije Scholen Midden-Nederland overeenkomstig de principes die met goed bestuur samenhangen, zoals wederzijds respect, transparantie, dialoog, onafhankelijkheid en verantwoording. Uitgangspunt en beoordelingskader voor het doen en laten van het bestuur en de raad vormen de *Code Goed Bestuur Primair Onderwijs* (PO Raad 2020) en de *Code Goed Toezicht* (VTOI-NVTK 2021). In geval van afwijking van deze codes zal dit worden benoemd en tevens worden gemotiveerd waarom is afgeweken van betreffende code.

2. Toezichtvisie

2.1. Waardengericht toezicht op vrije schoolonderwijs

Waardengericht toezichthouden is in de visie van de Raad van Toezicht het houden van toezicht op de maatschappelijke opdracht en functie van het onderwijs met de bij de stichting en haar vrije scholen horende kernwaarden, cultuur en gedrag.

De Raad van Toezicht functioneert vanuit de opvatting dat de stichting een *waardengemeenschap* is. De stichting verzorgt goed vrijeschoolonderwijs: rijk en inspirerend onderwijs gebaseerd op de antroposofie en pedagogische inzichten van Rudolf Steiner. Het onderwijs staat open voor leerlingen van alle levensbeschouwingen en achtergronden.

Met *gezamenlijkheid en eigenheid* als leidende principes bouwt de Stichting Vrije Scholen Midden-Nederland verder aan goede, gezonde en bloeiende scholen. De gemeenschap die de stichting is, laat vanuit *gezamenlijkheid* kinderen zich in de volle breedte ontplooiën, opgroeien tot wereldburger en zich ontwikkelen tot vrije autonome individuen. Vanuit hun *eigenheid* ondersteunen, inspireren en bevragen de scholen van de stichting elkaar zo dat elke school het best passende vrijeschoolonderwijs kan ontwikkelen. Kwaliteit van onderwijs, goed personeelsbeleid, een heldere organisatie en een gezonde bedrijfsvoering zijn hierbij belangrijke voorwaarden.

2.2. Visie

De raad ziet elk lid van de gemeenschap als lerend individu en als onderdeel van een lerend collectief. Dat betekent dat ieder op zijn eigen verantwoordelijkheid binnen dat collectief aanspreekbaar is en verantwoording wil afleggen. Vanuit zijn verantwoordelijkheid voor het toezicht betekent dit, dat de raad zich primair richt op de hoofdlijnen en daarmee recht doet aan de bestuurlijke verantwoordelijkheid van het (college van) bestuur als bevoegd gezag. De waarden *gezamenlijkheid* en *eigenheid* betekenen voor de Raad van Toezicht dat de raad open is en gericht op dialoog.

In het in 2024-2025 op te stellen nieuwe strategisch beleidsplan van de Stichting Vrije Scholen Midden-Nederland zullen kernwaarden worden uitgewerkt en ambities worden geformuleerd. Die *kernwaarden* en de *ambities* in het strategisch beleidsplan zullen de basis gaan vormen voor de wijze waarop leren, samenwerken, leidinggeven en (be)sturen binnen de stichting vorm en inhoud krijgen. De kernwaarden, ambities en besturingsfilosofie zullen ook het kader aanscherpen van waaruit de raad toezicht houdt. De Raad van Toezicht neemt de verantwoordelijkheid op om, met de afstand én nabijheid die passen bij zijn rol, een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het strategisch beleid. Bestuur en directeuren ontwikkelen dit strategisch beleid in samenspraak met interne en externe belanghebbenden. De merkbare en meetbare doelen uit het nieuwe strategisch beleidsplan zal de raad als basis nemen voor zijn toezicht- en toetsingskader.

2.3. Werkprincipes

Vooruitlopend op het nieuwe strategisch beleidsplan en de nieuwe kernwaarden, ambities en besturingsfilosofie, formuleert de Raad van Toezicht van de Stichting Vrije Scholen Midden-Nederland drie werkprincipes:

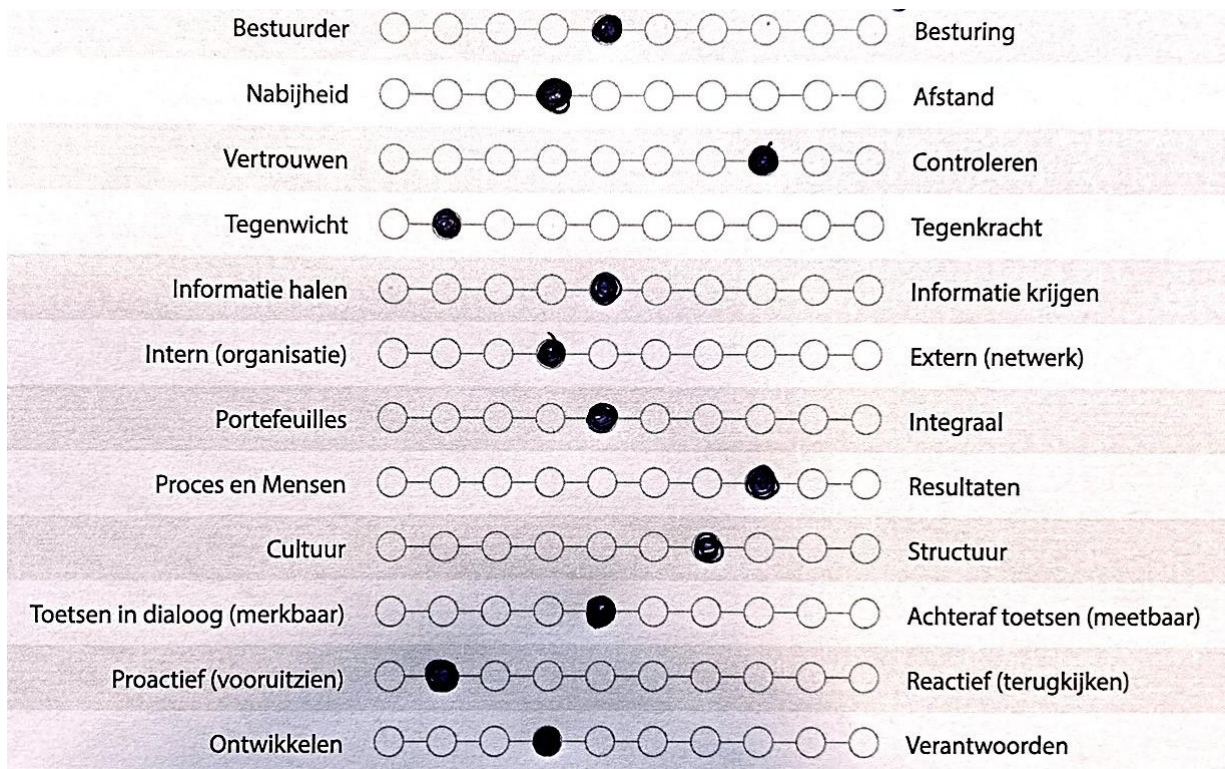
1. De Raad van Toezicht 'hoort erbij'. De raad *is deel van de waardengemeenschap* die de stichting is. De raad 'is er', is zichtbaar, is nabij in informatie, neemt waar, luistert.

2. De Raad van Toezicht werkt *ontwikkelings- en doelgericht*. De raad is leergierig, professionaliseert, formuleert heldere ambities in lijn met de strategische doelen van de stichting, evalueert en reflecteert op resultaat en op proces.
3. De Raad van Toezicht is *transparant en aanspreekbaar*. De raad werkt professioneel en voorspelbaar. De raad expliciteert wat hij van zichzelf, zijn leden, het bestuur en de organisatie verwacht en wat van de raad verwacht kan worden. De raad neemt verantwoordelijkheid en legt verantwoording af.

2.4. Toezichtmentaliteit en focus van het toezicht

In de volgende figuur geeft de Raad van Toezicht weer welke *toezichtmentaliteit en focus* hij nastreeft in de aanvangsfase van de stichting.

Stijl van toezichthouden (2024)

2.5. Situationeel toezicht

De Raad van Toezicht past de uitoefening van zijn toezicht aan de ontwikkeling, situatie en context van de stichting. Daarbij bevordert en ondersteunt de Raad van Toezicht vooral dat het bestuur zelf goed in control blijft. In situaties met bijzondere risico's kan het nodig zijn het toezicht te intensiveren.

Situatie schooljaar 2024-2025

'Situationeel toezicht' houdt, in deze fase waarin er nog geen nieuw strategisch beleidsplan is, in: zorgvuldig toezicht houden op een beperkt aantal gebieden. Onder het motto 'minder maar beter' werken bestuur en toezicht op basis van het hierna beschreven toezichtkader.

3. Toezichtkader

3.1. Kader, principes en codes

Onder toezichtkader worden de formele en maatschappelijke kaders voor goed toezicht verstaan, die door de Raad van Toezicht zijn gespecificeerd. De Raad van Toezicht volgt de governance principes en governance-eisen zoals vastgelegd in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO) en de Code Goed Bestuur Primair Onderwijs (2020) en ziet erop toe dat ook het (College van) Bestuur in overeenstemming met de wet en branchecode handelt.

3.2. Uitgangspunten

1. *Minder maar beter*

- *Focus*

De Raad van Toezicht en het bestuur zorgen er allereerst voor dat ze voldoen aan de formele governance-eisen zoals die zijn uitgewerkt in de statuten en het bestuursstatuut van de Stichting Vrijescholen Midden-Nederland. De raad stelt een Reglement van Toezicht op en maakt deze uiterlijk 1 oktober 2025 via de website van de stichting en de scholen. In het reglement wordt omschreven welke bestuursbesluiten de *goedkeuring* van de Raad van Toezicht behoeven en welke besluiten tot de eigenstandige *bevoegdheid* van de Raad van Toezicht behoren.

Naast de wettelijke en statutaire verplichtingen wordt de agenda van de Raad van Toezicht deze periode bepaald door de *focus* waarvoor de Raad nu kiest, te weten:

- *sturing op financiën en bedrijfsvoering*: het bewaken van de continuïteit van de stichting, de interne risicobeheersings- en controlesystemen en de rechtmatige verwerving en doelmatige en rechtmatige besteding van de middelen van de stichting;
- *sturing op onderwijs en kwaliteit*: ontwikkeling, realisatie en borging van goed vrijeschoolonderwijs en een deugdelijk kwaliteitsbeleid.

- *Vergaderfrequentie*

De Raad van Toezicht heeft minimaal *vier keer per jaar* een *reguliere* bijeenkomst. Op de voorbesprekingen na is het bestuur van de VsMN hierbij aanwezig.

Daarnaast is er *twee keer per jaar overleg met de GMR*. Het initiatief hiertoe ligt bij de Raad van Toezicht maar het staat de GMR uiteraard vrij om zelf contact op te nemen met de Raad.

Verder komt de Raad van Toezicht bijeen voor

- themabijeenkomsten (in 2024-2025 gericht op de uitwerking van het Toezichtplan);
- contact met de accountant;
- informele contactmomenten met medewerkers en (deel-)teams van de stichting; in 2024-2025 vergadert de Raad op elk van de vijf scholen minimaal één keer en maakt hij van de aanwezigheid gebruik om verder kennis te maken met de school;
- de (voorbereiding van de) benoemingsadviesprocedure en keuze voor en aanstelling van een bestuurder;
- commissie-overleg Audit, Onderwijs & Kwaliteit en/of Remuneratie.

- **Informatiedeling en integrale verantwoordelijkheid**

Ook van elk overleg in een commissie, met het bestuur en/of met de GMR waarbij niet de voltallige Raad van Toezicht aanwezig is, wordt een *verslag* gemaakt en gedeeld zodat alle toezichthouders over de informatie beschikken die nodig is om hun integrale verantwoordelijkheid waar te maken.

2. **In control**

De basistoets voor de Raad van Toezicht is het oordeel of het bestuur *'in control'* is. Daarmee wordt bedoeld

- dat de besturing van de stichting en de scholen op koers ligt om
 - wettelijke en statutaire verplichtingen na te komen, en
 - de strategische doelen te bereiken
- dat de risico's adequaat signaleerd en beheerst worden.

Dat wil niet zeggen dat de Raad van Toezicht zelf alles controleert, wat ook niet mogelijk is.

Wel ziet de Raad van Toezicht erop toe dat, conform de besturingsfilosofie en binnen de kaders van beleid van de stichting, *de resultaatverantwoordelijkheid* wordt waargemaakt.

3. **Risicogericht**

De Raad van Toezicht toetst of het bestuur *mogelijke risico's goed in beeld* heeft gebracht en van *de juiste beheersmaatregelen* heeft voorzien. Naast het delen van de onder 3.3. beschreven gegevens informeert het bestuur de Raad van Toezicht op de kort mogelijkste termijn over alle aangelegenheden die mogelijk een risico zijn. Informatiedeling in verband met risicobeheersing vindt plaats in de vorm van resultaten, effectrapportages en 'early warning'¹. Het bestuur informeert de Raad van Toezicht ook over gewenste en ongewenste (neven-)effecten die niet meetbaar maar wel 'merkbaar' zijn.

¹Het bestuur informeert *de raad van toezicht* minimaal de eerstvolgende bijeenkomst en zoveel eerder als voor een goede informatiedeling noodzakelijk mag worden geacht, over:

- Bijzonderheden en onderwijsresultaten
- Inspectiebezoeken (rapporten)
- Afwijkingen tussen begroting en realisatie van meer dan 5%
- Liquiditeit
- Bijzondere ontwikkeling in huisvesting en andere projecten
- Binnengekomen klachten op bestuursniveau
- Melding van arbeidsconflicten (mediation of juridisch traject)
- De VsMN of een van haar scholen in de media
- Publiciteitsgevoelige kwesties
- Kwesties waarin de stichting juridisch wordt betrokken of zelf gerechtelijke stappen onderneemt (waaronder geschillen- en beroepsprocedures) en de beslissingen daarin
- Benoeming en ontslag van schooldirecteuren en stafmedewerkers

Het bestuur informeert de *voorzitter* van de raad van toezicht *onmiddellijk* bij calamiteiten, waaronder tenminste de volgende situaties:

- Ernstig plichtsverzuim van een medewerker waardoor een leerling in direct gevaar is gekomen
- Ontslag op staande voet van een medewerker
- Onmiddellijke schorsing van een medewerker bij grensoverschrijdend gedrag ten opzichte van (een) leerling(en) of medewerker(s)
- Constatering van fraude
- Constatering van handelen in strijd met de wet- en/of regelgeving
- Aangifte bij de politie vanuit de stichting
- De VsMN in de pers (met name negatieve berichtgeving)

3.3. Informatievoorziening

In zijn werkwijze bewaakt de Raad van Toezicht in samenspraak met het Bestuur de actuele, tijdige en relevante informatievoorziening

- via de reguliere formele kanalen en documenten,
- via meer informele werkvormen en ontmoetingen én
- via andere bronnen dan het bestuur.

Als basis voor de structurele informatievoorziening dient de planning & control-cyclus van de VsMN.

Voorop staat dat het bestuur de Raad van Toezicht adequaat informeert over alle zaken die voor de Raad van belang kunnen zijn, met een focus op de gekozen aandachtspunten voor 2024-2025.

De informatie die het bestuur deelt bevat zowel meetbare als merkbare gegevens.

Het bestuur voorziet de gegevens steeds van een duiding. Het is vooral die duiding die onderwerp van gesprek is in de dialoog tussen bestuur en Raad van Toezicht.

3.4. Toetsing en evaluatie

De Raad van Toezicht beschrijft hoe hij jaarlijks het functioneren van het bestuur gaat beoordelen volgens een toetsingskader dat aansluit op de systematiek van beoordeling voor leidinggevendenden binnen de Stichting Vrijescholen Midden-Nederland.

De Raad van Toezicht evalueert jaarlijks het eigen functioneren en driejaarlijks doet hij dat onder externe leiding. Jaarlijks geeft de raad in het jaarverslag van de school inzicht in zijn resultaten en functioneren.